

'Güncel': Çağdaşımız Yüksel Arslan

SANAT
eleştirisi

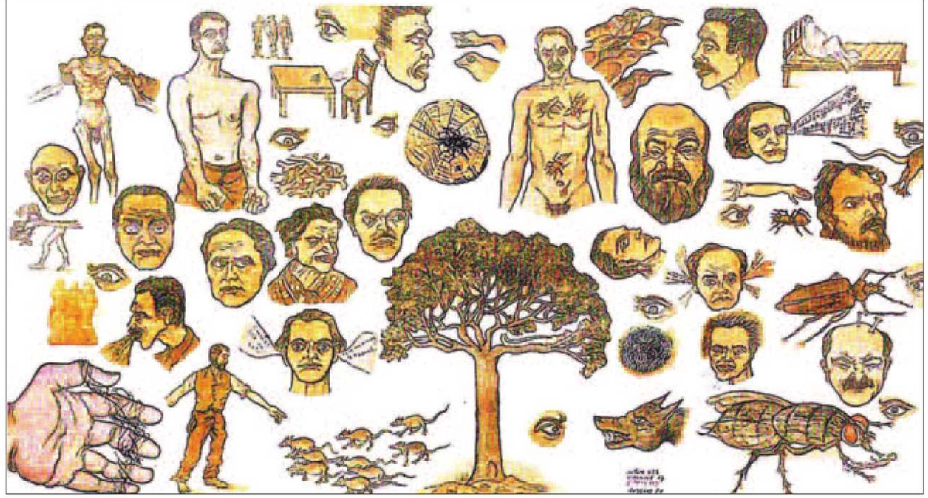
AHU ANTMEN

Çağdaş Türk sanatının en kendine has, en aykırı figürlerinden biri olduğu yıllardır söylenir, söylenir. 1950'li yıllarda İstanbul'da açtığı ilk sergiden beri sanata yakından meraklıların yoğun ilgisini çeken ve buradan ta Paris'e kulaktan kulağa, dilden dile dolaşan bir şanı vardır. 1960'larda Türkiye'den kendini sürgün ederek Paris'e gittiğinde ve 40 yıl dönümünde, bu kez söylentiler karşı taraftan akmıştır. Ara sıra çeşitli gazetelere, dergilere verdiği söyleşiler, sanatına dair daha da çok merak uyandırmakla kalmıştır. Kısacası, çeşitli sergilerde zaman zaman işleri görüldüyse de sonuç olarak yeterince yakından bakamadığımız, göremediğimiz bir sanatçı olmuştur. Elbette ki Yüksel Arslan'dan söz ediyorum: Kim olduğunu gerçekten keşfedebilmek için Santralistanbul'daki retrospektifi kaçınılmaz bir fırsat. Özellikle vurgulanması gereken bir nokta ise, 76 yaşındaki sanatçının çok uzun zamandır hak ettiği bu retrospektifin son derece geç kalmış olmasına karşın, Arslan'ın hiç (ama hiç) geç kalmadığı; 1950'lerde Türkiye'de sahneye çıktığında ne kadar 'erken' ise yine aynı zindelle aramızda olduğu. Hiç kuşku yok ki tarihsel perspektifte Yüksel Arslan, çağdaş Türk sanatının en özgün figürlerinden biri, belki de birincisi. Ve hiç kuşku yok ki şu sıra trend olan deyimle 'güncel' sanatçıların pek çoğundan hâlâ daha güncel bir sanatçı, çağdaşımız Arslan.

Doğal malzemelerle deneyler

Sanatta güncel kalabilmenin yolu, gündemdeki konuları ya da en son felsefi kavramları (üstelik beceriksizce) illüstre edebilme çabasında değil, kendi yaşam felsefesi yaratıcı bir biçimde üretebilmekten geçer. Moda diye yeni medyaya yönelen değil, kullandığı mecranın sınırlarını sorgulayabilen ve genişletebilen sanatçıdır, 'güncel' olan. Zamanın gününün hayhuyuyla değil, çağına tanıklıkla geçirenler 'güncel' kalır ve aslında bunu herkes bilir. Yüksel Arslan, geleneksel anlamda figürasyona yönelmiş bir desenci gibi görünmesine rağmen, yaşadığımız

Yüksel Arslan, yaşadığımız çağda düşünceye yönelen sanatçı tipinin sıra dışı örneği... Çağdaş Türk sanatının en özgün figürlerinden biri, belki de birincisi. Ve hiç kuşku yok ki şu sıra trend olan deyimle 'güncel' sanatçıların pek çoğundan hâlâ daha güncel bir sanatçı, çağdaşımız Arslan...

Yüksel Arslan'ın sergisi görsel deneyimin sınırlarını aşıyor, öğretici bir ruhsal deneyime dönüşüyor.

çağda düşünceye yönelen sanatçı tipinin sıra dışı bir örneği: Köşesine çekilip hayat boyu okuması ve düşünmesi, sanatının bir yan uğraşı değil, özü. Okuduklarını özümsemeden resmetmeye kalkışmamış hiç: Kendi deyimleriyle 'ne resim, ne guaş, ne de desen' olduğu için adına 'arture' dediği yapıtlarını tamamlaması bazen aylar, yıllar sürmüştür. Pentürün revaçta olduğu

yıllarda tam tersini yapıyor olması, çeşitli doğal malzemelerle (toprak, kan, idrar...) deneylere kalkışması da cabası.

Yüksel Arslan'ın bu her bir sırlı arture'un toplu birikimi olan sanatı, bir odada okuyarak geçen -Freud'dan Marx'a, Marquis de Sade'dan Antonin Artaud'ya ve nicelerine- bir ömür üzerine kurulu bir hayatı anlama çabası, bu anlam-

da başlı başına anıtsal bir yapıt. Hele hele günümüzde! Sanatçının akıl, akıldışı, doğa, bilim, cinsellik, şiddet gibi konular üzerinden en hayvansı, cahilinden en damıtılmış, uyarına insanı irdeleme biçimiyle, tek kelimeyle olağanüstü: İzleyiciye öyle bir ayna tutuyor ki sergisi görsel deneyimin sınırlarını aşıyor, öğretici bir ruhsal deneyime dönüşüyor.

İsmi Yüksel

Eyüplü bir işçi ailesinin çocuğu, aynı mahalleye 'yükselmis' olarak döndü. Basından izlediğimiz kadıyla öykünün bu romantik yanı, pek bir hoş gitti. Bu retrospektifin Haliç kıyısındaki Santralistanbul'da gerçekleştiriliyor olması aslında gerçekten de ilginç bir rastlantı. Küratörlüğünü Levent Yılmaz'ın üstlendiği sergi, Yüksel Arslan'a dair yılların ihmalinin acısını çıkarturcasına zengin, içerikli, tanıtıcı, öğretici: Maya'da sergilenen, sanatçının bile unuttuğu ilk işlerinden, farklı malze-

meler ve teknikler deneyerek gerçekleştirdiği ilk arture'lara uzanan; etkisi altına girdiği tüm felsefi, sanatsal, edebi kaynakların izini süren bir tavır içinde bir döneminden diğerine izleyiciyi yönlendiren sergide Arslan'la, dünya çapındaki bir özgün sanatçıyla, gerçek anlamda tanışacaksınız. Hakkında yazılıp söylenecek çok şey var ama bu kadarı yeter: bir daha bütün bu yapıtlar kim bilir ne zaman bir araya gelir, siz kalkın, gidin, Yüksel Arslan'ı kendinden dinleyin.

